

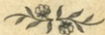

ქართული
ლიბრერი

ქართულ

== უღინების

საქართველოში ვადმოსტრუქების
მოკლე ისტორია.

ქ. ლომი. საბჭოთა სტამბა

1924 წ.

ეროვნული
ბიბლიოთეკა

გასული 1922 წლის უკანასკნელ
თვეებში საქართველოში ადერბეი-
ჯანიდან გადმოსახლდა ჩვენი მონა-
თესავე პატარა ერის ნაშთი ეგრედ
წოდებული ქართველი უდინები.
გადმოსახლებულთა რიცხვი 160 კო-
მლს უდრის, საცხოვრებლად მათ
მთავრობამ მიუნიქა საუკეთესო ნო-
ყიერი მიწა თელავის მაზრაში, ყუა-
რელის რაიონში, მდინარე ალაზნის
პირზე, ზომით 800 დესიატინამდე.

ეს გადმოსახლება იმდენად ღირს-
შესანიშნავია და მას ისეთი ისტორია
აქვს, რომ არ შეიძლება მასზე არ
მივაქციოთ ქართველი საზოგადო-
ების და კერძოთკი, მშრომელი ხალ-
ხის ყურადღება. ამის გარდა საჭიროა
ქართველმა ხალხმა იცოდეს თუ ვინ
არიან უდინები, რა ნათესაური კავ-

F 23. 468

ეროვნული ბიბლიოთეკის
საქართველოს განყოფილება

შირი აქვთ მათ ჩვენთან და რატომ
ილტვოდენ ისინი ჩვენსკენ უდინების ისტორია ჯერ კიდევ
სავსებით არ არის შესწავლილი, მხო-
ლოდ ცნობილია, რომ ეს ხალხი
უძველესი ტომისა არიან და მათ დი-
დი წარსული აქვთ. პირველად მათ
შესახებ ჩვენ ვგებულობთ ისეთი ძვე-
ლი ისტორიკოსებიდან, როგორც
არიან პლუტარხი, სტრაბონი და სხვა
ახალ მკვლევართა შორის უდინების
შესახებ ნაწერები აქვთ საზღვარგა-
რეთელ მწერლებს: შიფლერს, უბ-
ლარს და ჩვენს თანამემამულეს აკა-
დემიკოსს მარს.

საქართველოში ამ საკითხის შე-
სახებ ნაწერები აქვთ ქართველ ის-
ტორიკოსებს ჯანაშვილს და ბაქრა-
ძეს. ეს ისტორიკოსები აღნიშნავენ,
რომ ეხლანდელ ადერბეიჯანის ფარ-
გლებში, ნუხის მაზრაში, ოდესღაც
იყო მთელი სამეფო ეგრედ წოდებუ-

ლი, უდისტანი ანუ უდია. ამ სამეფოს
ფოს სატახტო ქალაქი იყო გზგლდუთუქა
ეხლანდელი ყარაბახი. ქართველი
ხალხი ამ სახელმწიფოს ძველ ერეთს
ეძახოდა. ეს სამეფო მუდამ მეგობრო-
ბაში და ძმურ განწყობილებაში ყო-
ფილა საქართველოსთან. ქრისტიან-
ული სარწმუნოება მათ მიუღიათ
იმავე კაბადოკიელი ქალის ქართველ-
თა განმანათლებელ ნინოსაგან. ენა
უდინებს თავის საკუთარი აქვთ,
რომელსაც ქართულ ენასთან ნათე-
საობა ეტყობა. უდისტანი ძველად
ბუფერი ყოფილა საქართველოსა და
სამუსულმანო ქვეყნებს შორის და
საქართველოზე წამოსული მტრის
რისხვა. პირველ ყოვლისა, უდინებს
ხვდებოდა. სამაგიეროდ უდისტანი
ქართველი მეფეების მფარველობის
ქვეშ იყვნენ. საქართველოს აყვავი-
ბის და სიძლიერის ხანა იყო იმავე
დროს უდისტანის გაძლიერების და

კეთილდღეობის ხანა. მე-13 საუკუნეში
ნოდან დაწყებული, როდესაც იწყე-
ბა საქართველოს დაქუცმაცება და
დაუძლურება, იწყება უდისტანის
დაუძლურება-განადგურებაც. თანა-
ტიკოსი მუსულმანობა, რომელთა
შუა მოუხდა ცხოვრება უდინებს,
მუდამ სდევნიდენ ამ პატარა ხალხს,
ისინი მოწადინებული იყვნენ გაენა-
დგურებიათ უდინები, რითვისაც
ძალათ ამუსულმანებდენ და დაქუცმა-
ცებდენ მათ სპარსეთში და ბაქოს
მაზრეში გადასახლებით სასტიკი და
შეუბრალებელი განადგურება უდი-
სტანისა მოხდა ცნობილი ნადირხანის
საქართველოში შემოსევის დროს. ამ
დროს თითქმის მთელი უდისტანი
იქმნა გამუსულმანებული და დაფან-
ტული. მხოლოდ შვიდმა პატრიარქა-
ლურმა დიდმა ოჯახმა შესძლო და
გაუწია სასტიკი წინააღმდეგობა მოძა-
ლადევებს. მათ არ იწამეს ისლამი, გაა-

ხიზნენ მიუვალ მთებში მოკლებული ყოველივე ელემენტარულ საჭირო საგნებს, მშიერ მწყურვალნი ებრძოდნენ მტერს.

ბოლოს ნადირხანი დარწმუნდა ამ ერთიმეუკა ხალხის ურყევ ნების ყოფაში, დართო მათ ნება ჩამოსულიყვენ ბარში, შეენარჩუნებიათ თავისი ენა და სარწმუნოება და ეცხოვრათ მშვიდობიანათ, რის მაგივრადაც მათ უნდა ეხადნათ ხარკი, ეგრეთ წოდებული „დინ იფამი“, რაც ნიშნავს ხარკს სარწმუნოებისათვის და თავისუფლებისათვის. ეს შვიდი კომლი მომავალში, საუკუნოების განმავლობაში, გაიზარდა რამოდენიმე ასეულ მოსახლედ, მაგრამ ვერც შემდეგ ნახეს უდინებმა სიმშვიდედ და ბედნიერება. იმავე მტრობით და შურით შესცქეროდნენ ამ მშვიდ და შრომის მოყვარე ხალხს გარს შემოორტყმული ფანატრიკოსი მუსულმანობა, რომე-

ლნიც, იხელთებდენ თუარა დროს, შეხეოდენ ხოლომე და ანადგურებდენ მათ. ასეთი ცხოვრების შედეგი ის იყო, რომ 1914 წელში, დიდი ომის დასაწყისის წინ უდინების რაოდენობა დაახლოებით უდრიდა მხოლოდ 250 მოსახლეს 1201ს უდინების რიცხვმა საგრძნობლად იკლო და იგი სრულებით გადაშენების გზას დაადგა 1917 წლის შემდეგ, ვიდრე საბჭოთა ხელისუფლების დამყარებამდე ადერბეიჯანში, მუსავატელების დროს, მაშინ, როდესაც ადერბეიჯანში დამყარდა სასტიკი უწყსრიგობა და ყოყელგვარ ბოროტებას ფართო გასაქახი მიეცა.

სისასტიკით, დაუვიწყარი და ისტორიული დღე არის უდინებისათვის 1920 წლის 27 მაოტი. ამ დღეს მათ სოფელს დავრთაშენს თავს დაესხა გამხეცებული ფანატიკოსი ბრბოები და დედამიწასთან გაასწო-

რეს იგი. მოკლულ იქნა ნი კაცური ნი
დარბეული და წაღებული იქნა ნი
ნება, გარეკილ იქმნა მთელი საქონე-
ლი და განადგურებული ყველასფერი
ის რისიც წაღება შეუძლებელი იყო.
აი უბედურებამ უდინების მოთმი-
ნების ფიალა აავსო. ისინი ან საბო-
ლაოკ, უნდა შერიგებოდნენ თავის
გადაშენებას ან და უნდა გამოენახათ
გზა თავის გადარჩენისა. და აი, ამ
გზის ძიებაში, უდინები თვალს აბ-
ყრობენ საქართველოს და იწყებენ
მისკენ ლტოლვას. ეს აზრი ძველა-
დაც, მეფის დროსაც, იყო დაბადე-
ბული უდინებში, მაგრამ მაშინ ამა-
ზე ლაპარაკი ხომ კრამოლად ჩაი-
თვლებოდა და მასზე ოცნებაც ზედ-
მეტე იყო. მეფის ტახტის დამსხვრე-
ვის შემდეგ და, განსაკუთრებით
1920 წლ. 27 მარტის შემდეგ, საქარ-
თველოში გადმოსახლება იმდენად
პოპულიარული შეიქმნა უდინებში,

რომ მათ შრომის პატარა ბავშვებსა და
კი ვერ ნახავდით, როგორც საქარ-
თველოში გადმოსახლება ოცნე-
ბათ არ ქონოდათ გადაქცეული.

პირველი პრაქტიკული ნაბიჯე-
ბი ამ მხრივ გადაიდგამენ შვეიცების
დროს 29 ეკენისთვის 1920 წელში.
ამ დღეს უდინების დელეგაციამ მი-
მართა საქართველოს მთავრობას
თხოვნით უდინების საქართველოს
ტერატორიაზე მოღების შესახებ. მა-
შინდელმა მთავრობამ ამ საკითხს
შიაქცია ყურადღება, მაგრამ, სხვა და
სხვა მიზეზების გამო, საქმე მხოლოდ
დიპლომატიური მიწერ-მოწერით
გათავდა.

საბოლოოდ ეს საკითხი გადას-
ქრა და ცხოვრებაში გაატარა მხო-
ლოდ საქართველოს საბჭოთა მთავ-
რობამ, რომელმაც, წარსული 1921წ.
29 მაისის დადგენილებით, აღიარა
აუცილებელ საჭიროებად ქართვე-

ქართული

ლი უდინების საქართველოში მოსახლეობა. ამ მიზნით საბჭოთა მთავრობამ დანიშნა თავისი რწმუნებული ქართველი უდანი ამხ. ზინო სილიკაშვილი, გასცა მის განკარგულებაში გადმოსახლებს მ. საწყობათ 500 მილიონი მანეთი, მისცა მას მრავალი სამეურნეო იარაღი და საზოგადოთ აღმოუჩინა ყოველივე დახმარება. დღეს ეს დიდი ხნის ნატიქრალ ნააზრვევი საქმე უკვე ფაქტად ქცეულია. უდინების უკანასკნელი წყება უკვე ჩამოვიდა თავის ახალ სამოსახლოზე წარსული წლის დეკემბრის უკანასკნელ რიცხვებში. აქ არ შეიძლება არ აღვნიშნოთ ის დიდი ღვაწლი და ენერგია, რომელიც ამ საქმეში მიუძღვის მთავრობის რწმუნებულს ამხ. ზინო სილიკაშვილს. ეს პიროვნება რამოდენიმე თვის განმავლობაში დაუსვენებლად მუშაობდა ამ გადმოსახლების ჩასა-

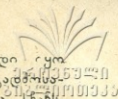

ტარებლად. მას ზევრი დაბრკობენ ბანი შეხვდა გზაზე, მაგრამ დაუშრეტელმა ენერგიამ ყველასფერი სძლია დასაქმე საბოლოოდ მოაგვარა. დღეს ამხ. ზინო სილიკაშვილი კახეთში უდინების ახალ საშოსახლოზე იწყობება და ხელმძღვანელობს დასახლებას.

დასახლება სწარმოებს წინასწარ შემუშავებული გეგმით რეენერის ხელმძღვანელობით, სამოსახლოდ ამორჩეულია მადლობი ადგილი, რომელიც გარს შემორტყმულია ტყით უდინები მიწის მუშა და დიდი შრომის მოყვარე ხალხია, ამის დასამტკიცებლად საკმარისია ნახოთ სოფელი ვართაშენი, სადაც ისენი სახლობდენ და მისი მიდამოები. მათ ეს კუთხე ბადათ აქციეს და ტყუილად არ ერქა ამ სოფელს „ვარდთაშენი“. თვით სოფელი გაშენებული იყო ქვითკირის ლამაზი სახლებით თავისი მორთუ-

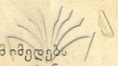
ლობით. თუ რამდენხად დიდი უდინების საქართველოში გადმოსახლების სურვილი იქიდანაც, რომ მათ მიატოვეს ასეთი მდიდრულად გაშენებული სოფელი მაგრამ სწორედ ეს გარემოებაა დაამტკიცებელი უდინების დიდი ნებისყოფისა და შრომის მოყვარეობისა. ისენი სტოვებდნენ რა თავის გაშენებულ სახლ-კარს, იმედოვნებდნენ მითი, რომ მათი მარჯვენი, გამანეკებული ცხოვრების ახალი პირობებით, უფრო დიდის ენერგიით მოეკიდება საქმეს და სულ მოკლე ხანში თავის ახალ საცხოვრებელს ახალ ვარდთაშენად აქცევს (სოფელს ახალი ვართაშენი ერქმევა). ქართ ველი ხალხის მოვალეობა არის ჯერ, ამ პირველ ხანებში, ხელი გაუწოდოთ ამ ჩვენ ახალ თანამოძმეთ და შეძლებისა და გვარად მათ ქონებრივი და მორალური დახმარება გაუწიოთ, რითაც

F-23.468
2

ყსო.

23/7

მათ ჩვენ გავაძხვევებთ და იმ იმედებს
 გაუმართლებთ, რომლითაც ჩვენ უკვე
 მოეშურებოდენ თავის ახალ საქმეში
 ბლოში.

—

F23.468
2

საქართველოს
ბიბლიოთეკა

გამოცემა 1

საქართველოში გადმოსახლებაზე უდინთა
დამსმარი საზოგადოების ფართის განყოფილებისა.

ნ. დ. ს. ც.